> risk losing the land owing to insufficient means to pay your taxes, or have a landlord register for you and risk losing the land through purchase to a third party.[51]

In Abu Sinan woonden *fellahin* die hun aandeel in de 'village lands' hadden geregistreerd. Het merendeel stond echter op naam van Abdullah Khayr. Waar die zijn zinnen op had gezet bleek duidelijk: 'purchase to a third party'. Uiteraard zou dit consequenties hebben voor de plaatselijke bevolking, net als het geval geweest was bij de zionistische landaankopen in de vroege twintigste eeuw:

> The land available for purchase was for the most part large estates held by wealthy effendis (…). Purchasing land from them required the expulsion of tenants who until then had cultivated and lived on it.[52]

Het landbezit in een Arabisch of druzisch dorp kon verschillende vormen aannemen, die waren vastgelegd in de Ottomaanse tijd. *Molk* was privébezit ('mainly in the cities'), *Miri* in erfpacht uitgegeven grond van de staat, *Matruka* waren markegronden ('cannot be sold since it is for communal village use such as pasture'), *Miwat* (woeste grond), *Musha'a* ('the common property of the village, which generally grants it for two years periods to those sharing in ownership), *Deshiflik* (verpacht regeringsland) en gronden van de *Waqf* (voor religieuze en liefdadige doelen).[53] Voor zover uit de bronnen valt op te maken ging het in de onderhandelingen met Bernath en Pilon om *Matruka*- of *Musha'a*-gronden, die de status hadden gekregen van *Molk*. Khayr beschikte zeker over een motief om te verkopen – liever dat, dan in de toekomst een mogelijke onteigeningsprocedure onder de Land Requisition Act. Maar kon de agrarische economie van Abu Sinan wel zonder die 'village lands'? Verkoop ervan zou het perspectief van de pachters en arbeiders van de sjeik er niet rooskleuriger op maken. Hun wachtte dan het weinig benijdenswaardige perspectief van wat Simha Flapan de massa van 'cheap and unorganized Arab labor' noemde. Bernath en Pilon beschouwden deze kwestie echter als een deel van de verantwoordelijkheid van de sjeik.

Een mogelijk verlies van een deel van de 'village lands' was geen goed nieuws voor de in 1948 in Abu Sinan geconcentreerde moslims. Verdiensten als landarbeider betekenden voor hen vrijwel de enige manier om het hoofd economisch boven water te houden. In 2012 vertelde de in 1930 geboren Hussain Ali Mubarki daarover. Nadat zijn familie in 1948 was verdreven uit het ontruimde dorp al-Nahr[54] was hij terecht gekomen in Abu Sinan. Het was een

[51] Gregory Harms en Todd M. Ferry, *The Palestine Israel conflict. A basic introduction*, Londen/Ann Arbor 2008, 59-60.

[52] Shlomo Sand, *The invention of the land of Israel. From Holy Land to homeland*, London/New York 2012, 229.

[53] Mahmood Bayadsi, 'Land Reform and the Israeli Arabs', in: *New Outlook. Middle East Monthly* februari 1961, 18-19. Het overzicht van Obbink uit de jaren twintig hanteert soms een iets andere spelling: *Mulk* ('privaat bezit (…) vooral bebouwde eigendommen, vaak ook de boomgaarden en tuinen') en *Metruka* (onvervreemdbaar; onder andere de gemeenschappelijke weideplaatsen). *Op bijbelschen bodem. Egypte, Palestina, Syrië*, Amsterdam 1924, 226.

[54] 'Al Nahr', in: Mahmoud Darwish (red.), *I come from there … and remember*, Jeruzalem 2008, 76-78.